1872 PRIFYSGOL ABERYSTWYTH UNIVERSITY

YR AROLWG BUSNES FFERM YNG NGHYMRU

Llyfryn Incwm Fferm Cymru
Canlyniadau 2018/19

CYNNWYS **Tudalen**

Rhagair	1
Trosolwg	2
Cyflwyniad	4
Diffiniad o Derminoleg a Nodiadau Eglurhaol	5
Data Fferm Gyfan	
Ffermydd mynydd gwartheg a defaid	7
Ffermydd mynydd defaid	9
Ffermydd ucheldir gwartheg a defaid	11
Ffermydd llawr gwlad gwartheg a defaid	13
Ffermydd godro – ardaloedd llai ffafriol	15
Ffermydd godro – llawr gwlad	17
Data Elw Bras	
Defaid mynydd	19
Defaid ucheldir	19
Defaid llawr gwlad	20
Buchod sugno llawr gwlad	20
Buchod sugno ucheldir	21
Buchod sugno mynydd	21
Buchod godro ardaloedd llai ffafriol	22
Buchod godro llawr gwlad	22
Data Costau Cynhyrchu	
Costau cynhyrchu cig oen	23
Costau cynhyrchu llaeth	23
Costau cynhyrchu cig eidion: lloi sugno	24
Costau cynhyrchu cig eidion: pesgi	24
Anghenion Elw Fferm	25

Prifysgol
Aberystwyth
University

Llyfryn Incwm Fferm Cymru
Canlyniadau 2018/19

Arolwg Busnes Fferm

Athrofa y Gwyddorau Biolegol, Amgylcheddol a Gwledig
Prifysgol Aberystwyth
Gogerddan
Aberystwyth
Ceredigion SY23 3EE

Cyfarwyddwr

Tony O’Regan

Staff yr Uned

Eileen Edwards
Paul Heyhoe
Brenda Jones
Huw Morris
Dafydd Owen
Eirig Parry
Nick Reeves
Tegid Roberts
Huw Williams
Ian Williams

Ffôn: 01970 622253
E-bost: farmsurv@aber.ac.uk
www.aber.ac.uk/cy/ibers/research-and-enterprise/fbs

Rhagair

Mae Prifysgol Aberystwyth wedi bod yn ymchwilio incwm ffermydd Cymru ers dros 80 o flynyddoedd. Mae'r Arolwg, a chaiff ei chydnabod fel yr un mwyaf awdurdodol ar sefyllfa ariannol a pherfformiad incwm ffermydd, yn darparu gwybodaeth i wneuthurwyr polisi ar gyflwr economaidd y diwydiant a data cymharol gwerthfawr ar gyfer asesu perfformiad ffermydd unigol.

Mae'r llyfryn hwn yn seiliedig ar yr Arolwg Busnes Fferm (ABFf) llawn sy'n cynnwys gwybodaeth a gasglwyd ar dros 550 o ffermydd Cymru a ddewiswyd ar hap. Bwriad y llyfryn yw darparu teclyn meincnodi sy'n hawdd ei ddefnyddio i ffermwyr ac mae'n cynnwys y wybodaeth ariannol a ffisegol ddiweddaraf am y prif fathau o ffermydd yng Nghymru. Mae'r canlyniadau a ddangosir yn cynnwys addasiadau i rai agweddau o fethodoleg yr ABFf a'r ffordd o gyflwyno canlyniadau. Er enghraifft, mae mewnbynnau tybiannol megis gwerth rhentu ar gyfer ffermydd ym meddiant y perchennog a llafur di-dâl wedi cael eu cymryd allan tra bo taliadau cyllid wedi cael eu cynnwys, er mwyn i'r ffigurau hyn gynrychioli costau gwirioneddol. Mae'r llyfryn hwn yn dangos llafur di-dâl i ddibenion cyfeirio yn unig ac hefyd mae ond yn cynnwys rhai mathau o ffermydd. O bryd i'w gilydd, mae'r sail ar gyfer dosbarthu ffermydd yn newid (er enghraifft, yn 2016/17 fe newidiodd o Safon Elw Bras i Allbynnau Safonol) ac felly ar gyfer cynnal unrhyw ddadansoddiad cynhwysfawr ac ar gyfer dadansoddi tueddiadau blwyddyn ar flwyddyn ar incwm, cyfeiriwch at y canlyniadau llawn a gyhoeddwyd yn adroddiad blynyddol 'Arolwg Busnes Ffermydd yng Nghymru: Canlyniadau Ystadegol ' (ar gael ar-lein).

Mae Prifysgol Aberystwyth wedi bod yn gysylltiedig ag astudiaethau'r tir ers 1878, a'r ABFf yw ei chytundeb ymchwil hynaf. Priodol felly yw cydnabod yn ddiolchgar y llu o ffermwyr ledled Cymru sydd wedi darparu gwybodaeth fanwl; Llywodraeth Cymru sy'n ariannu'r Arolwg presennol a staff yr Arolwg, ddoe a heddiw.

Tony O'Regan
Cyfarwyddwr yr Arolwg Busnes Fferm

Trosolwg

Mae'r canlyniadau yn y llyfryn hwn yn ymdrin â'r blynyddoedd cyfrifon a ddaeth i ben rhwng 31 Rhagfyr 2018 a 31 Mawrth 2019 ac felly'n adlewyrchu amodau ffermio rhwng Ionawr 2018 a Mawrth 2019. Bwriad y trosolwg hwn yw rhoi cyd-destun a mewnwelediad i'r cyfnod y mae'r canlyniadau hyn yn eu cynrychioli.

Roedd gaeaf 17/18 yn hir ac yn wlyb gyda phwysau ar stociau bwyd anifeiliaid a oedd eisoes yn isel ar ôl haf blaenorol gwael. Dilynodd gwanwyn oer a gwlyb gan arwain at borthiant a gwellt prin a drud, troi allan hwyr a chyfnod anodd i sefydlu cnydau gwanwyn. Fe wnaeth gwyntoedd oer ac eira trwm y 'dihiryn o'r dwyrain' ar ddiwedd gaeaf 17/18 wyna yn anodd. Ymddangosodd yr haul ddiwedd y gwanwyn gan arwain at amodau tyfu a chynaeafu cynnar da, gyda silwair o ansawdd da a mwy o gnydau gwair. Yna daeth amodau tebyg i sychder gyda thwf glaswellt yn brin ac o ansawdd gwael. Gorfododd hyn i lawer o ffermwyr ychwanegu at eu ogor ar gyfer y gaeaf nei brynu porthiant ychwanegol drud. Fe wnaeth hydref gwlyb a gaeaf mwyn ddilyn gan leddfu pwysau ar borthiant, estynnwyd y tymor pori a chyflenwyd porfa ar gyfer cnydau ysgafn o silwair o ansawdd isel.

Gyda chyflenwadau tynnach ar ôl amodau ŵyna gwael, fe werthodd ŵyn cynnar yn dda er i brisiau ostwng dros yr haf ac eto ar ddechrau 2019. Arweiniodd twf gwael porthiant yr haf at fwy o ddefnydd o ddwysfwyd i'r ŵyn. Gwerthodd ŵyn ysgafnach yn wael fel y gwnaeth hen ddefaid ysgafn er bod prisiau hen ddefaid trymach wedi parhau'n gryf trwy gydol y cyfnod. Gwerthodd cig eidion yn dda am ran gyntaf y flwyddyn gyda gwartheg tew safonol yn dal prisiau da. Gostyngodd prisiau gwartheg hanner ffordd trwy'r flwyddyn, wrth i'r niferoedd gwerthu gynyddu oherwydd y porthiant cyfyngedig, ac aethon lawr ar eu pen am weddill y flwyddyn.

Arhosodd prisiau llaeth yn weddol gyson ac yn debyg i'r flwyddyn flaenorol, ond eto i gyd yn amrywiol rhwng cytundebau. Cafodd elw llaeth ei daro oherwydd amodau tyfu gwael gan arwain at fwy o bryniant dwysfwyd a chnydau porthiant i gynnal cynnyrch. Cynyddodd gwerthiant swynogydd i leddfu prinder porthiant gan arwain at brisiau is ar gyfer hen wartheg ar ddiwedd y flwyddyn. Er bod prisiau llaeth statig wedi dod â rhywfaint o sefydlogrwydd, roedd cynhyrchwyr yn dal i adael, yn rhannol oherwydd bod y diciau yn achosi straen a chost.

Ar ôl amodau hau anodd a chostau agrogemegol uwch, cafodd ffermydd cnydau amodau cynaeafu ac ail-hau perffaith bron. Fe wnaeth y gwanwyn a haf sych gyfyngu cynhyrchiant er bod y cynnydd yn y galw am borthiant gwartheg a grawnfwyd cnwd cyfan wedi cydadfer yn rhannol am gynnyrch gwael. Roedd ansawdd gwellt yn dda, roedd galw mawr amdano ac roedd yn ennill prisiau sylweddol uwch i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Roedd galw mawr am indrawn a chnydau âr yn y cae ar gyfer porthiant a, gyda safleoedd treulio anaerobig yn rhoi sail i'r farchnad, roedd y prisiau'n uchel. Roedd prisiau tatws yn gryf, ond roedd angen dyfrhau cost uchel arnyn nhw i gadw'r elw.

Roedd agweddau eraill i'w nodi yn cynnwys: cynnydd cyffredinol mewn costau cynhyrchu; mwy o bwysau ar gyllid fferm a benthyciadau; ansicrwydd ynghylch Brecsit yn parhau ynglŷn â masnach, llafur a thaliadau cymorth yn y dyfodol; galw cynyddol i anfon cynnyrch fferm i gynhyrchu ynni; mwy o bobl yn manteisio ar y Grant Busnes Fferm; buddsoddiad parhaus mewn prosiectau arallgyfeirio; mwy o fentrau dofednod, ond cwymp mewn prisiau wyau a moch; y llunio ar gyfer Gwneud Treth yn Ddigidol a'i materion cysylltiedig.

Mae'r canlyniadau yn amlygu gwahaniaethau mawr mewn perfformiad. Er enghraifft, roedd elw £ yr hectar effeithiol traean uchaf ffermydd gwartheg a defaid bron tair gwaith y cyfartaledd. Yn yr un modd, gwnaeth traean uchaf cynhyrchwyr llaeth elw net o 10 c/l yn fwy na'r traean isaf. Roedd yna amrywiaeth tebyg ymysg cynhyrchwyr cig gyda chig oen yn amrywio rhwng elw o 27 c/kg a cholled o 91 c/kg, a cynhyrchwyr lloi sugno rhwng golled o 14 c/kg a cholled o 166 c/kg. Fodd bynnag, nid yw'r holl ganlyniadau hyn yn ystyried cost llafur y ffermwr, a gall ei absenoldeb, o'i gamddefnyddio, gyflwyno darlun ffug o economeg cynhyrchu. Y sector llaeth sydd orau am ddangos hyn oherwydd gall costau llafur/pensiwn yn unig ychwanegu rhwng 8 a 9 c/l, gan wthio costau cynhyrchu y traean uchaf i dros 29 c/l a'r traean isaf yn nes at 36 c/l.

Mae angen rhoi sylw arbennig hefyd i gyfraniad y Taliad Sylfaenol (BPS), cymorthdaliadau eraill ac incwm arallgyfeirio i'r llinell waelod. Er enghraifft, cyfrannodd y tair elfen yma tua 45 % o'r allbynnau a 242 % o'r elw, ar gyfartaledd, ar gyfer ffermydd defaid mynydd ac felly mae'n anodd gweld faint o ffermydd yng Nghymru sy'n gallu bod yn broffidiol heb ddibynnu ar incwm tu hwnt i ffermio a thaliadau cymorth yn dilyn Brecsit.

Cyflwyniad

Mae proffidioldeb yn ganolog i unrhyw fusnes fferm, er y bydd gan ffermwyr lawer o amcanion busnes a phersonol eraill. Gyda Brecsit a'r heriau economaidd parhaol eraill, dylai pob ffermwr wybod am eu costau cynhyrchu a sut maent yn cymharu â chostau cynhyrchwyr eraill. Mae'r amrywiaeth o ran perfformiad ac elw a welir yn y llyfryn hwn yn dangos ehangder y gwelliannau posib a thrwy gymharu neu 'feincnodi' perfformiad fferm, gellir adnabod ac ymateb i gryfderau a gwendidau'r busnes.

Mae'r canlyniadau yn y llyfryn wedi eu gosod allan fel a ganlyn gan ddangos data ar gyfer y busnesau yn gyfartalog â'r dreian uchaf o ran perfformiad:

1. Data Fferm Gyfan (Tudalennau 7 – 18)
Cyflwynir gyfrifon elw a cholled a mantolen gryno ar gyfer chwe gwahanol fath o fferm. Dengys y canlyniadau gyfartaledd elw neu golled y ffermydd hyn ynghyd â'r cyfartaledd fesul hectar. Dengys hefyd faint a graddfa stocio'r ffermydd ynghyd â dangosyddion perfformiad allweddol perthnasol.

2. Data Elw Bras (Tudalennau 19 – 22)
Yn y llyfryn ceir data ar gyfer wyth gwahanol fenter fferm. Mae elw bras yn cymharu incwm gyda chostau uniongyrchol cynhyrchu. Mae angen cryn ofal wrth ddefnyddio elw bras gan nad yw costau anuniongyrchol (sefydlog) y cynhyrchu yn cael eu hystyried.

3. Data Costau Cynhyrchu (Tudalennau 23 – 24)
Yn y llyfryn ceir costau cynhyrchu ar gyfer pedwar allbwn amaethyddol. Ystyrir cyfanswm cost cynhyrchu fesul uned. Trwy ystyried y costau uniongyrchol ac anuniongyrchol (a ddyfernir fesul uned da byw) mae cynhyrchwr mewn gwell lle i ystyried pa mor gystadleuol ac effeithiol yw'r fenter.

Hectarau effeithiol (Eff. Ha.)	Golyga arwynebedd y fferm gyfan ar ôl tynnu arwynebedd ffyrdd, coetiroedd, tir diffaith ac adeiladau. Ystyrir porfa fras yn ôl ei arwynebedd cyfwerth o dir pori da.

Mathau o Ffermydd

Mynydd	Yn yr Ardal Dan Anfantais Fawr yn bennaf.
Ucheldir	Yn yr Ardal Dan Anfantais yn bennaf.
Llawr Gwlad	Y tu allan i'r Ardal Llai Ffafriol yn bennaf.

Data Fferm Gyfan

Penderfynu data fferm gyfan	Dynodir y cynhyrchwyr uchaf yn ôl elw ar ôl rhent a chyllid fesul hectar effeithiol.
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	Cymorthdaliadau na gafwyd eu dadgyplu e.e. cynllun Organig a Glastir.
Costau cnydau eraill	Yn cynnwys holl gostau porthiant a chnydau eraill e.e. hadau, chwistrellion, lapio a chortyn ond nid gwrtaith a chontractio.
Contractio penodedig	Contractio y gellir ei gysylltu â mentrau penodedig e.e. combeinio, cneifio a gwasgaru slyri.
Costau fferm cyffredinol	Yn cynnwys trydan, ffôn, yswiriant, trwyddedau, ffioedd proffesiynol a thanysgrifiadau.
Incwm amrywiol	Yn cynnwys contractio, rhent bythynnod, taliadau fforddfraint ac unrhyw incwm amrywiol arall. Yn cynnwys elw o unrhyw fentrau arall sydd ddim yn arddangos.
Cyfran o'r fferm a berchnogir	Gwerth Net wedi ei fynegi fel canran o'r asedau cyfan.
Cyfradd Stocio (glu/adj.forage ha)	Unedau pori da byw fesul hectar o dir porthiant wedi'i gymhwyso.
Unedau Da Byw (LU) ac Unedau Pori Da Byw (GLU)	Cyfnewidir niferoedd da byw yn unedau da byw ar sail amcangyfrif o anghenion egni, er mwyn cyfrifo cyfanswm stocio'r da byw sy'n pori ar y fferm.
Buchod godro – allbwn arall	Allbwn net o werthu / brynu gwartheg a lloi. Hefyd yn cynnwys newid mewn gwerth.
Incwm o Gynhyrchu Egni	Yn cynnwys incwm o brosiectau cynhyrchu egni o eiddo'r ffermwr ac eraill, gan gynnwys gwynt, haul, biomas, dŵr, AD ac ati.

Llafur taledig	Cyfanswm y llafur a dalwyd yn cynnwys llafur achlysurol, rhan amser a llawn amser.
Llafur di-dâl (heb gynnwys ffermwr a'i briod)	Llafur di-dâl neu lafur a dderbynnir am daliad sydd yn llai na'r hyn a delir fel arfer am y gwasanaeth. Ni chaiff llafur di-dâl ei gynnwys yn yr elw ar ôl rhent a chyllid.
Costau tir	Yn cynnwys costau'n berthnasol i atgyweirio adeiladau ac adnoddau tir e.e. gwrychoedd, ffensio, walio, ffosydd a chlwydi. Hefyd yn cynnwys costau dŵr.
Cyllid	Yn cynnwys costau banc, taliadau llog ac unrhyw log prydlesu / hur-bryniant. Dim yn cynnwys ad-daliadau cyfalaf.
Data Elw Bras	Y pen ar sail y fuches / ddiadell. Dangosir i'r mentrau penodol drwy dynnu'r costau uniongyrchol (amrywiol) o'r allbwn perthnasol.
Costau da byw eraill	Prynu deunyddiau megis gwellt, comisiwn gwerthu a chostau penodol eraill y mentrau da byw.
Porthiant a chostau porthiant	Yn cynnwys costau eraill i borthiant, gwrtaith, contractio porthiant a chostau tir pori tymhorol.
Data Costau Cynhyrchu	Cyfrifir drwy rannu'r costau amrywiol a sefydlog gyda'r cilogram o gig (mewn pwysau byw) neu litr o laeth a gynhyrchir. Penodi'r y costau sefydlog ar unedau pori da byw ar ôl i'r cyfran o unrhyw dir âr a / neu incwm amrywiol gael ei ddiddynnu. Yn drefnedig drwy elw net.
Adnewyddu buches/diadell	Newid yng ngwerth da byw magu, wedi ystyried gwerthiant anifeiliaid a phryniant anifeiliaid magu.
Pŵer a pheiriannau	Yn cynnwys atgyweirio peirianwaith, tanwydd, contractio arall a dibrisio peiriannau.
Adeiladau	Costau tir a dibrisiad adeiladau.
Elw net	Allbwn ar ôl cyfanswm costau mewnbwn i fentrau.
Meintiau sampl	Lle mae maint sampl yn pump neu lai o ffermydd, ni ddangosir data.

DATA FFERM GYFAN

Nifer o ffermydd: 141

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Gwartheg cig eidion	35,628	272	285
Defaid	37,724	288	319
Cnydau a phorthiant	2,293	17	32
Taliad Sylfaenol	27,769	212	250
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	7,213	55	90
Incwm o gynhyrchu egni	4,748	36	72
Incwm amrywiol	5,948	45	70
CYFANSWM ALLBYNNAU	**121,323**	**925**	**1,118**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	19,377	148	117
Costau tir pori tymhorol	4,327	33	25
Milfeddygol a meddyginiaethau	4,977	38	39
Costau da byw eraill	8,491	65	56
Gwrteithiau	6,609	50	53
Costau cnydau eraill	1,854	14	15
Contractio penodedig	3,669	28	29
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**49,304**	**376**	**334**
Llafur y telir amdano	3,632	28	16
Contractio arall a llogi peiriannau	1,006	8	9
Tanwydd a thrwsio	11,099	85	85
Dibrisiant peiriannau	14,015	107	121
Costau ffermio cyffredinol	10,587	81	81
Costau tir	4,180	32	31
Dibrisiant adeiladau	3,367	26	27
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**47,886**	**367**	**370**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**97,190**	**743**	**704**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**24,133**	**182**	**414**
Rhent	3,146	24	23
Cyllid	4,559	35	25
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**16,428**	**123**	**366**
Llafur di-dâl	7,192	55	72

FFERMYDD MYNYDD GWARTHEG A DEFAID 2018/19

MANTOLEN	**Wedi'i pherchnogi £/fferm**	**Tenant £/fferm**	**Cymysg £/fferm**
Nifer o ffermydd	67	7	67
CYFANSWM ASEDAU	1,614,944	250,780	1,324,250
CYFANSWM DYLEDION	107,473	74,961	151,115
		0	
GWERTH NET	**1,507,471**	**175,819**	**1,173,135**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	93	70	89

DATA FFISEGOL	**Pob fferm**	**Traean uchaf**
ARWYNEBEDD TIR	**Hectarau**	**Hectarau**
Glaswelltir a chnydau phorthiant	113.78	98.86
Ydau a chnydau eraill	0.83	1.07
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	54.75	91.88
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**169.36**	**191.81**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**131.20**	**124.97**

DA BYW	**Pob fferm Nifer**	**Traean uchaf Nifer**
Buchod sugno	39	37
Gwartheg eraill	77	75
Defaid magu	609	578
Defaid eraill	408	403

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	**Pob fferm**	**Traean uchaf**
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.16	1.25
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (nifer y ddafad)	0.84	0.93
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (£ y oen)	71.50	71.14
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.85	0.88
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,174	1,216
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	835	842
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	0.94	0.98

FFERMYDD MYNYDD DEFAID 2018/19

DATA FFERM GYFAN

Nifer o ffermydd: 91

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Gwartheg cig eidion	9,132	68	80
Defaid	52,014	386	425
Cnydau a phorthiant	1,380	10	11
Taliad Sylfaenol	32,785	243	299
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	9,935	74	123
Incwm o gynhyrchu egni	941	7	8
Incwm amrywiol	7,307	54	80
CYFANSWM ALLBYNNAU	**113,494**	**842**	**1,026**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	16,721	124	126
Costau tir pori tymhorol	6,173	46	44
Milfeddygol a meddyginiaethau	4,895	36	37
Costau da byw eraill	6,031	45	45
Gwrteithiau	5,053	37	36
Costau cnydau eraill	1,454	11	11
Contractio penodedig	3,130	23	17
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**43,457**	**322**	**316**
Llafur y telir amdano	3,968	29	20
Contractio arall a llogi peiriannau	749	6	8
Tanwydd a thrwsio	10,567	78	86
Dibrisiant peiriannau	10,807	80	91
Costau ffermio cyffredinol	10,054	75	74
Costau tir	3,803	28	27
Dibrisiant adeiladau	2,628	19	17
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**42,576**	**315**	**323**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**86,033**	**637**	**639**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**27,461**	**205**	**387**
Rhent	2,723	20	16
Cyllid	3,675	27	21
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**21,063**	**158**	**350**
Llafur di-dâl	4,123	31	54

FFERMYDD MYNYDD DEFAID 2018/19

MANTOLEN	Wedi'i pherchnogi £/fferm	Tenant £/fferm	Cymysg £/fferm
Nifer o ffermydd	49	11	31
CYFANSWM ASEDAU	1,289,546	174,067	1,257,776
CYFANSWM DYLEDION	62,440	42,519	149,814
GWERTH NET	**1,227,106**	**131,548**	**1,107,962**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	95	76	88

DATA FFISEGOL	Pob fferm	Traean uchaf
ARWYNEBEDD TIR	**Hectarau**	**Hectarau**
Glaswelltir a chnydau phorthiant	112.62	93.80
Ydau a chnydau eraill	0.61	0.49
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	73.22	111.32
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**186.45**	**205.61**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**134.78**	**126.20**

DA BYW	Pob fferm Nifer	Traean uchaf Nifer
Buchod sugno	12	13
Gwartheg eraill	19	21
Defaid magu	918	857
Defaid eraill	552	504

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	Pob fferm	Traean uchaf
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.09	1.13
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (nifer y ddafad)	0.69	0.71
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (£ y oen)	69.46	70.60
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.84	0.85
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,209	1,136
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	819	864
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	0.70	0.71

FFERMYDD UCHELDIR GWARTHEG A DEFAID 2018/19

DATA FFERM GYFAN Nifer o ffermydd: 91

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Gwartheg cig eidion	38,817	389	472
Defaid	34,441	345	546
Cnydau a phorthiant	7,447	75	98
Taliad Sylfaenol	18,159	182	190
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	1,929	19	27
Incwm o gynhyrchu egni	1,293	13	19
Incwm amrywiol	8,081	81	138
CYFANSWM ALLBYNNAU	**110,167**	**1,104**	**1,490**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	14,921	149	170
Costau tir pori tymhorol	3,604	36	42
Milfeddygol a meddyginiaethau	4,135	41	46
Costau da byw eraill	7,367	74	86
Gwrteithiau	7,403	74	85
Costau cnydau eraill	2,175	22	26
Contractio penodedig	4,128	41	41
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**43,733**	**437**	**496**
Llafur y telir amdano	3,541	35	40
Contractio arall a llogi peiriannau	978	10	8
Tanwydd a thrwsio	10,389	104	118
Dibrisiant peiriannau	10,899	109	134
Costau ffermio cyffredinol	9,174	92	89
Costau tir	3,820	38	37
Dibrisiant adeiladau	3,276	33	30
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**42,077**	**421**	**456**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**85,810**	**858**	**952**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**24,357**	**246**	**538**
Rhent	3,588	36	34
Cyllid	3,011	30	33
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**17,758**	**180**	**471**
Llafur di-dâl	4,900	49	76

FFERMYDD UCHELDIR GWARTHEG A DEFAID 2018/19

MANTOLEN	Wedi'i pherchnogi £/fferm	Tenant £/fferm	Cymysg £/fferm
Nifer o ffermydd	53	5	33
CYFANSWM ASEDAU	1,249,447	-	1,016,590
CYFANSWM DYLEDION	62,794	-	120,776
GWERTH NET	**1,186,653**	**-**	**895,814**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	95	-	88

DATA FFISEGOL ARWYNEBEDD TIR	Pob fferm Hectarau	Traean uchaf Hectarau
Glaswelltir a chnydau phorthiant	91.91	100.72
Ydau a chnydau eraill	2.83	3.80
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	12.17	14.72
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**106.91**	**119.24**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**99.83**	**109.92**

DA BYW	Pob fferm Nifer	Traean uchaf Nifer
Buchod sugno	29	31
Gwartheg eraill	82	106
Defaid magu	401	537
Defaid eraill	284	438

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	Pob fferm	Traean uchaf
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.29	1.43
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (nifer y ddafad)	0.86	0.81
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (£ y oen)	81.90	89.18
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.88	0.92
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,224	1,266
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	819	886
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	1.08	1.27

FFERMYDD LLAWR GWLAD GWARTHEG A DEFAID 2018/19

DATA FFERM GYFAN

Nifer o ffermydd: 63

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Gwartheg cig eidion	49,898	512	925
Defaid	27,918	286	399
Cnydau a phorthiant	18,902	194	252
Taliad Sylfaenol	18,061	185	202
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	2,873	29	57
Incwm o gynhyrchu egni	3,763	39	95
Incwm amrywiol	5,419	56	65
CYFANSWM ALLBYNNAU	**126,834**	**1,301**	**1,995**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	12,543	129	143
Costau tir pori tymhorol	2,712	28	45
Milfeddygol a meddyginiaethau	3,129	32	31
Costau da byw eraill	7,085	73	89
Gwrteithiau	7,363	75	83
Costau cnydau eraill	4,244	44	52
Contractio penodedig	4,848	50	51
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**41,924**	**431**	**494**
Llafur y telir amdano	3,701	38	69
Contractio arall a llogi peiriannau	1,523	16	23
Tanwydd a thrwsio	10,901	112	140
Dibrisiant peiriannau	12,645	130	163
Costau ffermio cyffredinol	10,790	111	124
Costau tir	4,147	43	40
Dibrisiant adeiladau	4,022	41	67
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**47,729**	**491**	**626**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**89,653**	**922**	**1,120**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**37,181**	**379**	**875**
Rhent	5,501	56	51
Cyllid	3,502	36	48
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**28,178**	**287**	**776**
Llafur di-dâl	4,927	51	73

FFERMYDD LLAWR GWLAD GWARTHEG A DEFAID 2018/19

MANTOLEN	Wedi'i pherchnogi £/fferm	Tenant £/fferm	Cymysg £/fferm
Nifer o ffermydd	27	9	27
CYFANSWM ASEDAU	1,403,621	205,182	1,320,493
CYFANSWM DYLEDION	72,175	28,603	124,384
GWERTH NET	**1,331,446**	**176,579**	**1,196,109**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	95	86	91

DATA FFISEGOL ARWYNEBEDD TIR	Pob fferm Hectarau	Traean uchaf Hectarau
Glaswelltir a chnydau phorthiant	80.17	76.18
Ydau a chnydau eraill	6.42	3.36
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	16.57	23.02
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**103.16**	**102.56**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**97.53**	**95.43**

DA BYW	Pob fferm Nifer	Traean uchaf Nifer
Buchod sugno	21	17
Gwartheg eraill	95	117
Defaid magu	303	326
Defaid eraill	232	279

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	Pob fferm	Traean uchaf
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.35	1.46
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (nifer y ddafad)	1.21	1.40
Gwerthiant ŵyn wedi'u pesgi (£ y oen)	87.43	90.02
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.85	0.98
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,248	1,275
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	793	935
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	1.23	1.49

FFERMYDD GODRO ARDALOEDD LLAI FFAFRIOL 2018/19

DATA FFERM GYFAN Nifer o ffermydd: 59

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Buchod godro - llaeth	341,492	3,070	3,994
- allbwn arall	816	7	4
Gwartheg eraill	54,959	494	524
Defaid	14,158	127	92
Cnydau a phorthiant	1,206	11	12
Taliad Sylfaenol	19,625	176	183
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	1,148	10	4
Incwm o gynhyrchu egni	3,319	30	43
Incwm amrywiol	3,937	35	38
CYFANSWM ALLBYNNAU	**440,660**	**3,960**	**4,894**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	120,456	1,083	1,161
Costau tir pori tymhorol	21,745	196	230
Milfeddygol a meddyginiaethau	13,105	118	119
Costau da byw eraill	35,336	318	293
Gwrteithiau	18,679	168	204
Costau cnydau eraill	5,741	52	63
Contractio penodedig	24,211	218	209
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**239,273**	**2,153**	**2,279**
Llafur y telir amdano	22,747	205	335
Contractio arall a llogi peiriannau	3,277	29	34
Tanwydd a thrwsio	26,937	242	276
Dibrisiant peiriannau	22,721	204	215
Costau ffermio cyffredinol	24,468	220	232
Costau tir	12,394	111	127
Dibrisiant adeiladau	15,523	140	161
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**128,067**	**1,151**	**1,380**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**367,340**	**3,304**	**3,659**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**73,320**	**656**	**1,235**
Rhent	7,271	65	81
Cyllid	15,117	136	107
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**50,932**	**455**	**1,047**
Llafur di-dâl	13,352	120	102

FFERMYDD GODRO ARDALOEDD LLAI FFAFRIOL 2018/19

MANTOLEN	Wedi'i pherchnogi £/fferm	Tenant £/fferm	Cymysg £/fferm
Nifer o ffermydd	27	0	32
CYFANSWM ASEDAU	1,825,197	-	1,821,787
CYFANSWM DYLEDION	416,210	-	556,271
GWERTH NET	**1,408,987**	**-**	**1,265,516**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	77	-	69

DATA FFISEGOL ARWYNEBEDD TIR	Pob fferm Hectarau	Traean uchaf Hectarau
Glaswelltir a chnydau phorthiant	107.53	109.95
Ydau a chnydau eraill	0.28	0.43
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	11.00	10.22
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**118.81**	**120.60**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**111.22**	**112.73**

DA BYW	Pob fferm Nifer	Traean uchaf Nifer
Buchod godro	167	224
Buchod sugno	1	1
Gwartheg eraill	141	145
Defaid magu	183	112
Defaid eraill	107	70

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	Pob fferm	Traean uchaf
Llaeth a gynhyrchir (litrau y fuwch)	7,096	6,931
Mantais dros ddwysfwyd (£ y fuwch)	1,457	1,508
Gwerthiant llaeth (£ y fuwch)	2,040	2,018
Pris llaeth (ceiniogau y litr)	29.15	29.42
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	2.11	2.41

FFERMYDD GODRO LLAWR GWLAD 2018/19

DATA FFERM GYFAN

Nifer o ffermydd: 51

	Pob fferm		Traean uchaf
ALLBYNNAU	**£/fferm**	**£/eff.ha.**	**£/eff.ha.**
Buchod godro - llaeth	418,008	3,534	4,268
- allbwn arall	-5,946	-50	-17
Gwartheg eraill	66,191	560	644
Defaid	3,745	32	47
Cnydau a phorthiant	4,254	36	28
Taliad Sylfaenol	20,375	172	187
Cymorthdaliadau anuniongyrchol	1,653	14	8
Incwm o gynhyrchu egni	2,493	21	16
Incwm amrywiol	5,041	43	39
CYFANSWM ALLBYNNAU	**515,814**	**4,362**	**5,220**
MEWNBYNNAU			
Bwydydd	142,454	1,205	1,361
Costau tir pori tymhorol	25,754	218	255
Milfeddygol a meddyginiaethau	15,721	133	131
Costau da byw eraill	40,887	346	371
Gwrteithiau	18,700	158	173
Costau cnydau eraill	9,587	81	74
Contractio penodedig	28,559	241	223
CYF. COSTAU NEWIDIOL	**281,662**	**2,382**	**2,588**
Llafur y telir amdano	31,784	269	229
Contractio arall a llogi peiriannau	6,511	55	12
Tanwydd a thrwsio	29,855	252	257
Dibrisiant peiriannau	28,434	240	280
Costau ffermio cyffredinol	30,154	255	251
Costau tir	14,114	119	110
Dibrisiant adeiladau	17,497	148	177
CYF. COSTAU SEFYDLOG	**158,349**	**1,338**	**1,316**
CYFANSWM MEWNBYNNAU	**440,011**	**3,720**	**3,904**
ELW CYN RHENT A CHYLLID	**75,803**	**642**	**1,316**
Rhent	9,358	79	38
Cyllid	12,879	109	56
ELW AR ÔL RHENT A CHYLLID	**53,566**	**454**	**1,222**
Llafur di-dâl	13,133	111	131

FFERMYDD GODRO LLAWR GWLAD 2018/19

MANTOLEN	Wedi'i pherchnogi £/fferm	Tenant £/fferm	Cymysg £/fferm
Nifer o ffermydd	25	3	23
CYFANSWM ASEDAU	2,458,174	-	1,680,164
CYFANSWM DYLEDION	355,666	-	383,913
GWERTH NET	**2,102,508**	**-**	**1,296,251**
Cyfran o'r fferm a berchnogir (%)	86	-	77

DATA FFISEGOL ARWYNEBEDD TIR	Pob fferm Hectarau	Traean uchaf Hectarau
Glaswelltir a chnydau phorthiant	113.97	106.04
Ydau a chnydau eraill	3.38	2.81
Tir pori garw, braenar, coetir a.y.b.	7.62	8.19
CYF. ARWYNEBEDD (gwirioneddol)	**124.97**	**117.04**
CYF. ARWYNEBEDD (effeithiol)	**118.27**	**109.73**

DA BYW	Pob fferm Nifer	Traean uchaf Nifer
Buchod godro	195	203
Buchod sugno	0	0
Gwartheg eraill	177	188
Defaid magu	55	54
Defaid eraill	26	25

DANGOSYDDION PERFFORMIAD	Pob fferm	Traean uchaf
Llaeth a gynhyrchir (litrau y fuwch)	7,416	7,969
Mantais dros ddwysfwyd (£ y fuwch)	1,525	1,683
Gwerthiant llaeth (£ y fuwch)	2,138	2,304
Pris llaeth (ceiniogau y litr)	29.15	29.12
Cyfradd stocio (glu/adj. forage ha.)	2.37	2.54

ELW BRAS: DEFAID MYNYDD

	Pob diadell	Traean uchaf
		2018/19
Nifer o ddiadelloedd yn y sampl	201	67
Maint y ddiadell (i'r hwrdd)	678	559
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.12	1.36
ALLBWN Y FENTER	**£ y ddafad**	**£ y ddafad**
Gwerthiant ŵyn - stôr	4.90	2.99
- wedi'u pesgi	53.13	79.94
Gwerthiant defaid eraill	12.79	17.47
Gwerthiant gwlân	1.25	1.64
Amrywiol	0.02	0.00
Newid mewn gwerth	-0.62	-0.46
Pryniant defaid	-5.32	-6.94
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**66.15**	**94.64**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	16.61	18.89
Costau tir pori tymhorol	3.47	2.09
Milfeddygol a meddyginiaethau	5.31	6.02
Costau da byw eraill	6.25	7.26
Contractio penodedig	1.36	1.52
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	11.39	10.75
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**44.39**	**46.53**
ELW BRAS	**21.76**	**48.11**

ELW BRAS: DEFAID UCHELDIR

	Pob diadell	Traean uchaf
Nifer o ddiadelloedd yn y sampl	56	19
Maint y ddiadell (i'r hwrdd)	530	574
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.30	1.45
ALLBWN Y FENTER	**£ y ddafad**	**£ y ddafad**
Gwerthiant ŵyn - stôr	3.07	1.05
- wedi'u pesgi	90.88	113.24
Gwerthiant defaid eraill	15.77	18.15
Gwerthiant gwlân	1.49	1.40
Amrywiol	0.00	0.00
Newid mewn gwerth	-4.76	-4.60
Pryniant defaid	-11.21	-14.35
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**95.24**	**114.89**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	20.06	18.29
Costau tir pori tymhorol	1.77	1.37
Milfeddygol a meddyginiaethau	7.07	7.21
Costau da byw eraill	9.24	10.13
Contractio penodedig	1.19	1.18
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	17.21	15.57
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**56.54**	**53.75**
ELW BRAS	**38.70**	**61.14**

ELW BRAS: DEFAID LLAWR GWLAD — 2018/19

	Pob diadell	Traean uchaf
Nifer o ddiadelloedd yn y sampl	37	12
Maint y ddiadell (i'r hwrdd)	404	459
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.39	1.60
ALLBWN Y FENTER	**£ y ddafad**	**£ y ddafad**
Gwerthiant ŵyn - stôr	0.47	0.51
- wedi'u pesgi	110.54	146.09
Gwerthiant defaid eraill	15.63	19.02
Gwerthiant gwlân	1.38	1.54
Amrywiol	0.00	0.00
Newid mewn gwerth	-1.54	-3.15
Pryniant defaid	-14.72	-17.70
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**111.76**	**146.31**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	20.48	24.07
Costau tir pori tymhorol	2.48	4.49
Milfeddygol a meddyginiaethau	6.83	6.29
Costau da byw eraill	10.96	12.83
Contractio penodedig	1.96	1.47
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	14.76	11.69
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**57.47**	**60.84**
ELW BRAS	**54.29**	**85.47**

ELW BRAS: BUCHOD SUGNO LLAWR GWLAD

	Pob buches	Traean uchaf
Nifer o fuchesi yn y sampl	15	5
Maint y fuches (buchod magu)	39	-
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.86	-
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,199	-
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	843	-
ALLBWN Y FENTER	**£ y fuwch**	**£ y fuwch**
Gwerthiant lloi a gwartheg stôr	422.90	-
Gwerthiant teirw a buchod	109.49	-
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi	469.13	-
Newid mewn gwerth	65.59	-
Pryniant gwartheg	-216.84	-
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**850.27**	**-**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	219.36	-
Milfeddygol a meddyginiaethau	31.14	-
Costau da byw eraill	93.30	-
Contractio penodedig	4.31	-
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	171.04	-
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**519.15**	**-**
ELW BRAS	**331.12**	**-**

ELW BRAS: BUCHOD SUGNO UCHELDIR 2018/19

	Pob buches	Traean uchaf
Nifer o fuchesi yn y sampl	21	7
Maint y fuches (buchod magu)	43	58
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.90	0.93
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,216	1,236
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	850	1,005
ALLBWN Y FENTER	**£ y fuwch**	**£ y fuwch**
Gwerthiant lloi a gwartheg stôr	564.30	509.76
Gwerthiant teirw a buchod	118.54	91.29
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi	442.86	658.75
Newid mewn gwerth	-62.73	-5.38
Pryniant gwartheg	-173.58	-194.69
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**889.39**	**1,059.73**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	190.31	213.70
Milfeddygol a meddyginiaethau	42.81	34.06
Costau da byw eraill	89.83	83.94
Contractio penodedig	6.79	9.04
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	208.88	162.63
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**538.62**	**503.37**
ELW BRAS	**350.77**	**556.36**

ELW BRAS: BUCHOD SUGNO MYNYDD

	Pob buches	Traean uchaf
Nifer o fuchesi yn y sampl	108	36
Maint y fuches (buchod magu)	44	42
Lloi a fegir (nifer y fuwch)	0.85	0.88
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi (£ y pen)	1,223	1,237
Gwerthiant gwartheg stôr (£ y pen)	895	988
ALLBWN Y FENTER	**£ y fuwch**	**£ y fuwch**
Gwerthiant lloi a gwartheg stôr	704.41	773.73
Gwerthiant teirw a buchod	118.97	104.11
Gwerthiant gwartheg wedi'u pesgi	162.62	214.32
Newid mewn gwerth	-17.08	-19.10
Pryniant gwartheg	-191.59	-152.63
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**777.33**	**920.43**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	220.66	174.51
Milfeddygol a meddyginiaethau	44.68	37.14
Costau da byw eraill	105.08	109.03
Contractio penodedig	6.23	9.21
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	159.65	119.53
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**536.30**	**449.42**
ELW BRAS	**241.03**	**471.01**

ELW BRAS: BUCHOD GODRO ARDALOEDD LLAI FFAFRIOL 2018/19

	Pob buches	Traean uchaf
Nifer o fuchesi yn y sampl	59	20
Maint y fuches (buchod godro)	155	164
Llaeth a gynhyrchir (litrau y fuwch)	6,915	7,409
Pris llaeth (ceiniogau y litr)	29.01	29.92
ALLBWN Y FENTER	**£ y fuwch**	**£ y fuwch**
Llaeth	2,006.41	2,216.72
Lloi	124.84	139.10
Gwerthiant teirw a buchod	179.28	285.37
Newid mewn gwerth	20.14	-24.54
Pryniant gwartheg	-308.85	-311.03
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**2,021.82**	**2,305.62**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	625.09	584.34
Milfeddygol a meddyginiaethau	58.35	67.65
Costau da byw eraill	169.85	174.68
Contractio penodedig	40.43	17.75
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	183.09	180.51
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**1,076.81**	**1,024.93**
ELW BRAS	**945.01**	**1,280.69**

ELW BRAS: BUCHOD GODRO LLAWR GWLAD

	Pob buches	Traean uchaf
Nifer o fuchesi yn y sampl	51	17
Maint y fuches (buchod godro)	193	164
Llaeth a gynhyrchir (litrau y fuwch)	7,416	8,009
Pris llaeth (ceiniogau y litr)	29.15	29.92
ALLBWN Y FENTER	**£ y fuwch**	**£ y fuwch**
Llaeth	2,161.37	2,396.09
Lloi	106.97	123.64
Gwerthiant teirw a buchod	187.61	305.82
Newid mewn gwerth	7.36	-19.48
Pryniant gwartheg	-332.69	-357.21
CYFANSWM ALLBWN Y FENTER	**2,130.62**	**2,448.86**
COSTAU NEWIDIOL		
Porthiant a bwyd wedi'i brynu	675.69	655.44
Milfeddygol a meddyginiaethau	71.79	72.63
Costau da byw eraill	174.60	170.06
Contractio penodedig	32.95	25.39
Costau newidiol cynhyrchu porthiant	187.26	157.87
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**1,142.29**	**1,081.39**
ELW BRAS	**988.33**	**1,367.47**

COSTAU CYNHYRCHU CIG OEN 2018/19

Ceiniogau y kg pwysau byw	Pob fferm	Traean uchaf	Traean isaf
Nifer o ffermydd	122	41	41
Bwyd	47.80	37.45	59.44
Milfeddygol a meddyginiaethau	13.00	10.55	14.13
Costau da byw eraill	20.79	18.48	23.74
Porthiant	25.44	21.74	30.12
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**107.03**	**88.22**	**127.43**
ADNEWYDDU DIADELL	**23.10**	**18.29**	**26.06**
Llafur y telir amdano	5.65	2.89	8.45
Pŵer a pheiriannau	45.83	34.30	54.22
Adeiladau	12.60	9.05	16.12
Costau fferm cyffredinol	21.67	16.32	26.73
Rhent	7.91	6.75	11.13
Cyllid	6.43	2.74	10.15
CYFANSWM COSTAU SEFYDLOG	**100.09**	**72.05**	**126.80**
CYFANSWM COSTAU	**230.22**	**178.56**	**280.29**
ELW NET	**-32.97**	**26.76**	**-91.37**
Ŵyn a fegir (nifer y ddafad)	1.28	1.41	1.13
Maint y ddiadell	634	645	607
Cyfartaledd oen pwysau byw (kg)	39.17	40.59	36.96

COSTAU CYNHYRCHU LLAETH

Ceiniogau y litr	Pob fferm	Traean uchaf	Traean isaf
Nifer o ffermydd	110	37	37
Bwyd	8.50	7.18	9.38
Milfeddygol a meddyginiaethau	0.88	0.77	0.92
Costau da byw eraill	2.99	2.47	3.40
Porthiant	2.59	2.14	2.78
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**14.96**	**12.56**	**16.48**
ADNEWYDDU BUCHES	**1.71**	**0.75**	**2.61**
Llafur y telir amdano	1.01	0.85	1.31
Pŵer a pheiriannau	3.03	2.76	2.98
Adeiladau	1.37	1.20	1.62
Costau fferm cyffredinol	1.54	1.45	1.68
Rhent	0.41	0.43	0.27
Cyllid	0.62	0.34	0.90
CYFANSWM COSTAU SEFYDLOG	**7.98**	**7.03**	**8.76**
CYFANSWM COSTAU	**24.65**	**20.34**	**27.85**
ELW NET	**5.81**	**10.57**	**0.62**
Mantais dros ddwysfwyd	20.65	21.91	18.08
Pris llaeth	28.58	28.66	26.74

COSTAU CYNHYRCHU CIG EIDION: LLOI SUGNO 2018/19

Ceiniogau y kg pwysau byw	Pob fferm	Traean uchaf	Traean isaf
Nifer o ffermydd	39	13	13
Bwyd	21.66	10.44	32.53
Milfeddygol a meddyginiaethau	12.03	10.91	11.55
Costau da byw eraill	18.36	17.86	20.78
Porthiant	40.65	32.63	42.17
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**92.70**	**71.84**	**107.03**
ADNEWYDDU BUCHES	**15.76**	**16.89**	**20.06**
Llafur y telir amdano	10.04	1.24	16.46
Pŵer a pheiriannau	74.30	51.41	92.84
Adeiladau	23.61	17.35	30.68
Costau fferm cyffredinol	32.94	30.83	36.66
Rhent	7.83	5.45	9.40
Cyllid	7.77	3.70	7.07
CYFANSWM COSTAU SEFYDLOG	**156.49**	**109.98**	**193.11**
CYFANSWM COSTAU	**264.95**	**198.71**	**320.20**
ELW NET	**-92.88**	**-14.27**	**-166.00**

Mae cynhyrchu lloi sugno yn cyfeirio at gostau buchod sugno a'u lloi hyd at adeg diddyfnu.

COSTAU CYNHYRCHU CIG EIDION: PESGI

Ceiniogau y kg pwysau byw	Pob fferm	Traean uchaf	Traean isaf
Nifer o ffermydd	9	3	3
Bwyd	95	-	-
Milfeddygol a meddyginiaethau	5	-	-
Costau da byw eraill	34	-	-
Porthiant	28	-	-
CYFANSWM COSTAU NEWIDIOL	**162.73**	**-**	**-**
Llafur y telir amdano	3.77	-	-
Pŵer a pheiriannau	60.06	-	-
Adeiladau	12.15	-	-
Costau fferm cyffredinol	27.55	-	-
Rhent	19.57	-	-
Cyllid	3.73	-	-
CYFANSWM COSTAU SEFYDLOG	**126.83**	**-**	**-**
CYFANSWM COSTAU	**289.56**	**-**	**-**
ELW NET	**-25.54**	**-**	**-**

Mentrau pesgi yw'r rai hynny sy'n prynu gwartheg cryfion ag ifanc, a'r rhai sy'n pesgi lloi fagwyd ar y fferm ar ôl diddyfnu.

Anghenion Elw Fferm

Mae'n rhaid cael elw er mwyn ariannu:

Codi arian personol o'r busnes,
Ad-dalu benthyciadau (cyfalaf),
Gwariant / buddsoddiad cyfalaf,
Treth bersonol, a
Risg a gwobrwyo ymdrech entrepreneuraidd

Mae'r cyfrifiad canlynol yn helpu i benderfynu a oes elw digonol i sicrhau digon o adnoddau ariannol:

Elw fel y dangosir yn y cyfrifon

Plws: Costau dibrisiant am y flwyddyn
Stoc gychwynnol (da byw a storfeydd eraill)
Dyledwyr cychwynnol a chredydwyr terfynol
Benthyciadau / HP wedi'u codi a chyfalaf a gyflwynwyd
Gwerthu tir a pheiriannau

Tynnu: Stoc derfynol (da byw a storfeydd eraill)
Dyledwyr terfynol a chredydwyr cychwynnol
Cynnyrch wedi'i ddefnyddio/bwyta ar y fferm

Hafal i: Arian i dalu am ymrwymiadau

Tynnu: Codi arian personol o'r busnes
Ad-daliadau benthyciadau / HP (cyfalaf)
Gwariant / buddsoddiad cyfalaf
Treth bersonol

Hafal i: Llif Arian Net Blynyddol (LlANB)

Yn ddelfrydol dylai'r LlANB fod yn bositif gan amlaf (i'w weld fel gwelliant ym malans banc / dyledion y fferm). Yr eitemau sydd yn dylanwadu fwyaf ar y tebygolrwydd y bydd y LlANB yn bositif yw:

Maint yr elw
Lefel y codi arian personol
Gwariant cyfalaf
Ad-dalu benthyciadau / HP

Gall LlANB negyddol (h.y. proffidioldeb fferm annigonol ac/neu alw mawr ar arian parod) effeithio'n sylweddol ar hyfywdra y busnes yn y tymor hir.